

1509

CALVIJN

1959

Door het Woord alleen

REFERAAT

GEHOUDEN OP

DONDERDAG 7 MEI 1959

(HEMELVAARTSDAG)

*

UITGAVE VAN DE BONDEN VAN NED. HERVORMDE
MEISJES- EN JONGELINGSVERENIGINGEN OP GG.

*

DRUKKER-UITGEVER J. BOUT & ZONEN HUIZEN (NH.)

WOORD EN KERK

Het kenmerkende van de Reformatie is vaak weergegeven met deze woorden: Solo verbo, sola fide en sola gratia, dat is: door het Woord alleen, door het geloof alleen en door de genade alleen.

In deze woorden hebben wij inderdaad de pijlers, waarop de Reformatie rust.

Vanmorgen gaat het in het bijzonder over het Woord en de Kerk. Wij doen de andere reformatoren geen onrecht, wanneer wij Calvijn de primus inter pares, de eerste onder de gelijken noemen. Reeds om deze reden mogen wij bij hem op school gaan om de plaats van het Woord en de Kerk te onderzoeken, wij doen dit met tmeer vrijmoedigheid, omdat wij 10 juli a.s. zijn 450ste geboortedag hopen te gedenken en eren zijn nagedachtenis het best, wanneer wij met hem ons over het Woord des Heeren buigen, alleen luisterende naar de stem Gods, zoals deze ons uit de Schriften tegenklinkt.

Wanneer Calvijn in Boek IV, hoofdstuk 8 van zijn Institutie gaat handelen over de macht der Kerk, legt hij er de nadruk op, dat deze macht alleen gesteld mag worden tot het doel van de opbouw van het Lichaam van Christus. Christus is de enige Meester van de Kerk.

Hij is daartoe wettig van de Vader aangesteld. Van Hem alleen staat geschreven: Hoort Hem! Alle gezag en waardigheid die de Geest in de Schrift aan de profeten en apostelen en de dienaren der Kerk toekent, zijn niet in de eigenlijke zin gegeven aan de mensen zelf, maar aan de dienst, waarin zij gesteld zijn.

Nog duidelijker: aan het Woord, welks bediening hun is toevertrouwd.

Er is in de Kerk geen ander gezag om te leren dan in de Naam en - door het Woord des Heeren. Daarom is de Kerk ten eerste niet een sprekende Kerk, maar een horende en luisterende, die opdrachten ontvangt. Alvorens het volk Israël niet alleen in God, maar ook in zijn dienstknecht Mozes gelooft, heeft Mozes met zijn oor aan Gods mond gelegen en alles nauwkeurig uitgevoerd, zoals God het hem heeft opgedragen. Zo gaat het ook de priesters uit Levi. Het verbond Gods is toch — naar het Woord des Heeren bij Maleachi — met Levi, opdat de wet der waarheid in zijn mond zou zijn. Bewaart zijn mond de wetenschap, zoekt men uit zijn mond de wet, dan worden er velen van de kinderen Israëls bekeerd, en is er ontzag en respect voor hem bij het volk. Maar ook omgekeerd, wanneer Levi het verbond Gods verbreekt, doet hij er velen struikelen en wordt hij verachtelijk gemaakt in de ogen van het volk.

De macht van de profeten is eveneens voor honderd procent gebonden aan het Woord des Heeren. Ezechiël heeft het Woord des Heeren uit de mond Gods te horen en het volk van Godswege te waarschuwen, Geen woord erbij en geen woord eraf. Alwat uit God niet is voortgekomen, wordt eenvoudig kaf genoemd. Daarin is de Heere Christus Zelf voorgegaan. Immers Hij zegt: Mijn leer is de Mijne niet, maar van Hem, die Mij gezond heeft, namelijk Mijn Vader. Van de Knecht des Heeren staat geschreven in Jes. 50:

De Heere HEERE heeft mij een tong gegeven van een, die les krijgt, opdat Ik wete met de moede een woord te rechter tijd te spreken; Hij wekt alle morgen; Hij wekt Mij het oor, opdat Ik hore, gelijk die geleerd worden. De Heere HEERE heeft Mij het oor geopend.

Dit is wel de meest ontroerende beschrijving van de houding van de Christus Zelf; alleen maar luisterend naar de stem van de HEERE, het oor geopend als een, die voortdurend les krijgt. Daarmee is voor eens en voor altijd de houding van de Kerk op aarde en voornamelijk van haar dienaren aangegeven. Maar daarmee zijn ook de grenzen gesteld aan de macht der Kerk, die — zo zegt Calvijn — niet onbegrensd is, maar onderworpen aan Gods Woord en daarin als het ware ingesloten.

Wel is het waar, dat dit Woord Gods op verscheiden wijze tot de Kerk is gekomen. In het Oude Testament heeft God zijn kinderen wel door de Zoon onderwezen, maar op een andere wijze dan later, toen Hij om onze zwakheid, zijn Woord aan de Schrift toevertrouwde en verzegelde. Daarna hadden de priesters alleen maar tot taak het volk uit dat Woord te onderwijzen. De mond des Heeren is dan ook niet anders dan het geschreven Woord van God.

De profetie van de profeten was niet anders dan uitlegging van het Woord, dat God in zijn Wet gegeven had en verdere uitbreiding van toekomstige dingen. Ook deze profetieën zijn teboekgesteld. Met de wet en de profetieën zijn ook de psalmen gegeven, opdat er ook reeds in de dagen van het Oude Testament niets zou worden geleerd, dat niet uit Gods mond was voortgekomen.

Met volle mond — zo zegt Calvijn — heeft God ons bij de komst van Christus uiteengezet al wat ons nodig is. Sedert de Zon der gerechtigheid, Christus, is opgegaan, hebben wij de volmaakte glans der Waarheid. Nu spreekt God niet meer door deze en gene, Hij voegt geen nieuwe profetieën toe aan de oude, geen nieuwe openbaringen aan die reeds gegeven zijn. Neen, God heeft in de Zoon de lering zo in alle opzichten vervuld, dat dit gehouden moet worden voor het laatste en eeuwige getuigenis van zijn kant.

In dit laatste uur van de wereldgeschiedenis mogen wij geen nieuwe leer verzinnen of door anderen laten verzinnen. De woorden van de Vader, gesproken over de Zoon: Hoort Hem, zijn wel twee korte woorden, maar zwaar van inhoud. Hiermee worden wij eens en voor altijd van alle menselijke kringen afgevoerd en alleen voor Hem gesteld. Aller mensen monden behoren gesloten te worden, nadat Hij eenmaal gesproken heeft, in wie de hemelse Vader alle schatten der kennis en der wijsheid heeft willen verbergen. Deze schatten zijn mede uitgezegd door de apostolische geschriften. Immers de apostelen hebben de mensen geleerd alwat Christus hen geboden had. Zij hebben dat gedaan onder de leiding van de hen toegezegde Heilige Geest. En deze Heilige Geest heeft hen in al de waarheid geleid en heeft hen indachtig gemaakt, alwat Christus tevoren gesproken had. Op deze beperking — zegt Calvijn — moeten wij nauwkeurig acht geven, n.l. dat de Heilige Geest tot taak heeft om hen in te geven alwat Hij hun tevoren met zijn mond geleerd had.

Wij hebben in de Kerk geen andere macht dan met het zuivere 'Woord Gods' als een geestelijk wapen alle sterkte terneder te werpen, ook alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods en alle gedachte gevangen te leiden tot de gehoorzaamheid aan Christus. Dat is de hoogste macht, die God zijn Kerk toebedeelt. Dat zij in dat Woord alles durft en alle kracht, roem, wijsheid en hoogheid der wereld dwingt te wijken voor de majesteit van dat Woord en daaraan te gehoorzamen. Gesteund door de kracht van dat Woord heeft zij over allen te gebieden, van de hoogste tot de laagste: het huis van Christus te bouwen; dat van Satan om te werpen; de schapen te weiden, de wolven te vernietigen, de leerzamen te onderrichten en aan te vuren; de wederspannigen en hardnekkigen te bestraffen, te berispen en ten onder te brengen; te binden en te ontbinden; en eindelijk, wanneer het

nodig is, te bliksemen en te donderen; maar alles door het Woord Gods.

Deze macht is altijd een en dezelfde geweest, hoewel er tussen de apostelen en ons dienaren der Kerk dit onderscheid is, dat de apostelen zekere en authentieke secretarissen geweest zijn van de Heilige Geest, en dat daarom hun geschriften gehouden moeten worden voor uitspraken Gods; maar hun opvolgers hebben geen ander ambt dan dat ze onderwijzen, wat in de Heilige Schrift geopenbaard en verzegeld is.

Hieruit blijkt duidelijk, dat aan ons niet is overgelaten, dat wij enig nieuw leerstuk smeden, maar dat wij eenvoudig blijven bij de leer, aan welke God ons zonder onderscheid allen onderworpen heeft. Deze dingen vandaag uitdrukkelijk te herhalen heeft meer dan gewone zin. Immers op deze Calvijn herdenking staan wij nog immer tegen de onveranderde positie van de Roomse Kerk, die zichzelf boven het Woord plaatst. De Roomse Kerk heeft nog altijd twee pijlers: de Schrift en de traditie of overlevering. Wanneer een uitspraak gedaan wordt, b.v. over Maria hemelvaart, wordt deze weliswaar niet uit de Schrift geput, maar uit de voor de Roomse Kerk gelijkwaardige overlevering. Hier gaat de Kerk boven het Woord staan en over het Woord heersen. Dat mag en moet ons ook vandaag met droefheid, met zorg en verontwaardiging vervullen. Rome moge dan op deze wijze met een indrukwekkende eenheid naar buiten zich openbaren, deze eenheid, die gepaard gaat met een verdringing van de alleen bepalende kracht van de Schrift verwerpen wij van ganser harte. Dan kiezen wij nog liever — met al de pijn daaraan verbonden — voor de positie van het gereformeerd Protestantisme, waar de Schrift alleen gehoorzaamheid vraagt.

Maar met deze pijn is ook de zorg gegeven voor dit gereformeerd Protestantisme, voorzover het zich niet door de Schrift alleen laat gezeggen. Immers het onvoorwaardelijke gezag van de Heilige Schrift, verwerpen wij van ganser harte. Dan kiezen wij nog liever door velen, die door de Schriftkritiek zijn aangevreten in hun geloof. De posities die de Reformatoren hebben ingenomen, zijn veelszins verlaten en ingeruild voor persoonlijke meningen ten aanzien van dat Woord Gods, die niet gedragen en niet gevoed worden door de God van het Woord.

Daarom woelt en botst het ook in onze eigen Kerk. Hoeveel neven- factoren er ook zijn — ook in eigen kring — de allesbeheersende strijd wordt ook vandaag gestreden over het onvoorwaardelijk gezag van het Woord Gods over het kerkelijk en persoonlijk leven - Ook nu botst het in onze Kerk over de vraag: Wat is de macht van de ambtelijke vergaderingen der Kerk, wanneer er besluiten worden genomen, die in strijd zijn met het Woord Gods? Een van de illustraties van deze strijd, die reeds jaren, ja tientallen van jaren ondergronds en bovengronds aan de gang is, is wel het besluit de vrouwen der gemeente, onder bepaalde beperkingen toe te laten tot de ambten. Het is vanmorgen niet mijn taak met de stukken aan te tonen, dat dit besluit in strijd is met het Woord Gods. Dat is elders gedaan en heeft vanmorgen geen zin. Het is wel de bedoeling, dat wij vanmorgen nagaan of de kerkelijke vergaderingen het recht hebben gehoorzaamheid te vragen voor besluiten, die ten diepste ons krenken, omdat daardoor de Kerk zich een positie gaat aanmatigen, die zij naar het Woord Gods niet heeft.

Wordt dan de Kerk niet — zo vraagt iemand — immer geleid door de Heilige Geest? De Kerk heeft toch heerlijke beloften, dat zij nimmer door haar Bruidegom, Christus, verlaten zal worden, maar door Zijn Geest in alle waarheid zal worden geleid? Inderdaad! Maar deze belofte is niet alleen aan de twaalfen beloofd, maar ook aan ieder der gelovigen

afzonderlijk. De belofte Gods aan de Kerk in haar geheel is nimmer aan de leiding der Kerk alleen gegeven. Wanneer wij deze belofte losmaken van het aan ieder persoonlijk geschonken zijn van de Heilige Geest, berooft men de kinderen Gods van een uitnemende troost. Immers dan trekt men — bij wijze van spreken — de Heilige Geest op uit de harten van de afzonderlijke gelovigen en betreft dit op de Kerk in haar geheel. Dit is een kwalijke zaak, waardoor de gemeente hoe langer hoe meer ontgeestelijkt wordt en hoe langer hoe meer bevoogd wordt. Natuurlijk is daarmee niet ontkend, dat aan de Kerk in haar geheel niet meer gaven en genaden zouden geschonken zijn dan aan ieder van de gelovigen afzonderlijk, maar daarmee is wel gezegd, dat het beroep op de leiding van de Heilige Geest nimmer afgescheiden van het leven van al de kinderen Gods kan plaatsvinden. Daar komt nog iets bij. De Heilige Geest is geen Geest der verberging, der duisternis en onzekerheid, maar een Geest van gewisse openbaring, wijsheid, waarheid en licht. Deze leiding van de Heilige Geest is er niet alleen in de heilsorde (dus al datgene wat ons nodig is om getroost te leven en getroost te sterven), maar ook in zoverre van de kerkorde, dat geen besluiten dienen genomen te worden, die het leven des geloofs raken en kwetsen, omdat het Woord des Heeren het verbiedt. Niet alleen de prediking van de rijke genade Gods, maar ook de wijze van dienst, o.a. de ambten, is een door God gewilde en door Hem ingestelde orde. Wie aan deze orde raakt, raakt ten diepste aan het gezag van het Woord des Heeren. Het beroep op de leiding door de Geest des Heeren is geen permissie om buiten de perken van het Woord Gods te gaan, maar integendeel het volle Woord Gods te laten gelden. Daaraan hebben wij meer dan genoeg. Want tot onze verootmoediging moet gezegd worden, dat de gelovigen op aarde nog maar een begin hebben van die heiligheid, die God schenkt en vraagt.

Tot onze vernedering moet gezegd worden, dat wij dagelijks de prediking van het Woord Gods nodig hebben om niet door allerlei wind van leer te worden meegenomen, maar — door de ware kennis van de Zoon van God verlicht — te komen tot de eenheid des geloofs. De Kerk, die door het almachtig scheppende Woord van God tevoorschijn geroepen wordt, is tegelijk de bewaakster van het Woord der Waarheid.

Niemand steile het gezag der Kerk buiten of boven het Woord Gods. Wij dulden niet — zo zegt Calvijn — dat het daarvan afgescheiden worde, In de Kerk geldt de regel: de leer van de Meester alleen, De Geest wil Zelf met een onverbreekelijke band aan het Woord Gods gebonden zijn. Zullen wij dan de Geest niet smaden, wanneer wij dingen verzinnen, die als toevoegselen van het Woord moeten beschouwd worden?

Maar — zegt iemand — hoe moeten wij staan tegenover het gezag van kerkelijke vergaderingen, wier besluiten in strijd komen met het Woord Gods?

In de eerste plaats moet opgemerkt worden, dat wij mensen behoren te zijn, die met eerbied vervuld dienen te zijn voor vergaderingen, wettige kerkelijke vergaderingen, die besluiten nemen. Echter aan deze eerbied is een maat gesteld, namelijk dat aan Christus niets wordt ontnomen. Het is het uitsluitend recht van Christus, dat Hij Voorzitter is van alle ambtelijke vergaderingen en geen mens in die waardigheid tot metgezel heeft. En eerst dan is Hij Voorzitter, wanneer Hij de gehele vergadering door Zijn Woord en Geest bestuurt. Onmiskenbare voorwaarde voor het gezag van de besluiten — ook van onze synode — is, dat zij samenkomt in de Naam des Heeren. Het is uit de gang van de Kerkgeschiedenis wel duidelijk, dat er veel vergaderingen niet in de Naam van Christus zijn gehouden. In elke vergadering, waarin iets af- of toegedaan wordt aan het Woord des Heeren, is Christus niet

aanwezig. Aan hem, die dit Woord aantast, keurt Christus geen enkele eer of gezag waardig. Uit de Heilige Schrift en de geschiedenis der Kerk blijkt vaak hoe waar de uitspraak van de profeet is: Hun wachters zijn allen blind, en weten niets; zij allen zijn stomme honden en kunnen niet bassen; zij liggen te slapen en hebben het sluimeren lief, en de herders zelf weten niets en verstaan niets en zij allen keren zich naar hun weg. In al de profeten komen ontroerende waarschuwingen voor tegen de woorden van de valse profeten, die in Gods Naam tot het volk komen, terwijl God ze niet gezonden heeft.

Misschien is er iemand — zegt Calvijn — die beweert: dat moge wellicht onder de Joden voorgekomen zijn, maar onze tijd is vrij van zo groot kwaad. Och, of dat zo ware! Zo roept hij uit, Maar de Heilige Geest heeft verkondigt!, dat het anders zou zijn en hij haalt daartoe het woord van Petrus aan: Gelijk onder het oude volk valse profeten zijn geweest, zo zullen ook onder U valse leraren zijn, die bedektelijk verderfelijke ketterijen zullen invoeren. Het moet met droefheid, maar toch naar waarheid getuigd worden, dat het gevaar meestentijds niet dreigt vanuit het eenvoudige volk, maar vanuit de herders en leraars der Kerk. Zal de antichrist niet eenmaal zitten in de tempel Gods? Paulus heeft eenmaal de gemeente van Efeze uitdrukkelijk gewaarschuwd, dat na zijn vertrek roofzuchtige wolven komen zouden, die de kudden niet sparen. Ja, uit hun midden zouden mensen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken. De waarheid wordt niet altijd in de boezem van de herders gevoed en het behoud van de Kerk hangt niet aan hun staat. Wanneer iemand daaruit concludeert, dat met dit gezegde alle gezag aan het wankelen wordt gebracht, ontken ik dit ten stelligste, omdat het niet de bedoeling der Schriften is alle gezag van de herders te ondermijnen, maat juist op de rechte wijze te stellen. Immers de naam dekt de zaak zonder meer niet. Het is een andere zaak te doen wat men moet doen dan te moeten doen, wat men niet doet!

De Schrift leert uitdrukkelijk, dat men schifting moet maken tussen hen, die geroepen zijn het Huis Gods te bewaren. Het is vaak het oude lied, dat reeds gezongen werd in de dagen van Jeremia: Komt aan, laat ons gedachten tegen Jeremia denken; want de wet zal niet vergaan van de priester, noch de raad van de wijze, noch het woord van de profeet. Dan rekenen wij niet meer met de ontstellende mogelijkheid dat de Heere ons als herders met blindheid en zinneloosheid kan slaan.

Hoe zou — zo vraagt Calvijn — een concilie eruit gezien hebben in de tijd van Jeremia, Ezechiël e.a. profeten? Een treffend voorbeeld daarvan hebben wij in de saamvergadering van de profeten in de dagen van Achab. Zij hebben geen andere bedoeling: dan de koning te vleien, Daarom zendt de Heere een leugengeest in hun aller mond. De waarheid wordt met aller stem veroordeeld en Micha wordt als een ketter veroordeeld, geslagen en in de gevangenis geworpen.

Zie op de vergadering onder leiding van Kajafas. Er was in die dagen een ware Kerk. Anders had Christus niet deelgenomen aan de eredienst van die dagen. Maar *zij* veroordeelden eenparig Christus. Was Christus zegenend bij deze mensen tegenwoordig, hoewel zij in de Naam des Heeren naar hun mening bij elkaar waren?

Is het gevaar denkbeeldig, dat ons iets dergelijks overkomt? Op geen enkele wijze! De vergaderingen van de Kerk zijn zeker door Gods gewild, maar Hij heeft ons nergens beloofd, dat zij altijd goed zullen zijn.

Als maatstaf ter beoordeling van de besluiten van een concilie of van een synode stelt Calvijn de volgende maatstaven: In welke tijd werd ze gehouden, waarom werd ze gehouden. Met welke bedoeling en hoedanige mensen waren daar aanwezig? Vervolgens, dat men datgene wat daar besloten werd naar de regel van de Schrift onderzoekt en dit besluit als een voorlopige late gelden en het Schriftuurlijk onderzoek niet uitsluiten, Augustinus wil in zijn strijd tegen Maximinus niet in de eerste plaats het gezag van de synoden in het geding hebben, maar het gezag van het Woord Gods. Dan doen de vergaderingen der Kerk niets anders dan het Woord Gods gezaghebbend uitleggen, Doen zij dat niet — en Calvijn wijst erop — dan betekent dat niet, dat er in die tijd niet anderen waren, die deze beslissingen betreuden. Letterlijk laat hij erop volgen: Wanneer de meningen geteld, maar niet gewogen worden, moest noodzakelijkerwijs meermalen het beste deel door het grootste overwonnen worden. Zelfs wanneer de vergaderingen der Kerk door de Heilige Geest geregeerd worden, laat Hij hen gewoonlijk iets menselijks overkomen, opdat wij niet teveel op mensen zouden betrouwen, maar op God.

In de worsteling met het Woord der waarheid ook in onze Kerk wordt veel te weinig rekening gehouden met de ontroerende waarschuwingen van de Heere en zijn apostelen: te waken tegen het bederf der leer, waarbij leer zowel het onderwijs als het leven der Kerk omvat. Uitdrukkelijk wordt ons geleerd, dat wij de geesten zouden beproeven, of zij uit God zijn. Zijn zij dat niet, dan is een formele erkenning van het ambt geboden, maar een verwerping van de leer geëist. Want de dreiging luidt: Indien de blinde de blinde leidt, zullen zij niet beiden tezamen in de gracht vallen?

Is het dan niet noodzakelijk, dat de Kerk telkens samenkomt, om verwarringen uit te roeien? Moeten wij dan niet dankbaar zijn, dat God telkens mannen verwekt, die de Kerk de weg wijzen? Is dan een gezamenlijke uitspraak niet van veel meer gewicht dan afzonderlijke uitspraken? Zijn wij dan niet dankbaar voor het concilie van Nicea, waar God tegen Anus een man als Athanasius verwekte? Is daar de eeuwige godheid van Christus niet gehandhaafd? Zo zijn nog vele voorbeelden te noemen, Ongetwijfeld hebben wij met grote dankbaarheid voor de leiding van de Heilige Geest de uitspraken van deze en andere synoden te erkennen. Maar tegelijk hebben wij te letten op de synoden, die allerhande tegengestelde uitspraken hebben gedaan en het bederf niet hebben gestuit, maar bevorderd. Willen wij het boven uiteengezette zonder meer op onze synode overbrengen? Is de beslissing van de vrouw in het ambt gelijk te stellen met beslissingen, die de Kerk hebben geschokt op haar grondvesten?

Deze vraag te stellen is een zaak, waarover de geschiedenis, ja ten diepste God zal oordelen. De proporties van deze beslissing is niet zonder meer door tijdgenoten aan te wijzen. Maar dat gaat ons ook niet aan. Wat ons wel aangaat, is dat wij met verdubbelde ijver het Woord des Heeren hebben te onderzoeken en de waarheid Gods te voorschijn hebben te brengen. Het Woord des Heeren kan alle onderzoek verdragen. Daarom is het allermint de tijd het hoofd in de schoot te leggen of in de moedeloosheid maar heen te gaan. Integendeel. De Bijbel is geen wassen neus, die men maar kan laten zeggen, wat men wil. Men kan in een bepaalde tijd de min of meer duidelijke uitspraken der Schrift of als tijdgebonden achten, of weg-exegetiseren, maar dat mag ons alleen maar aansporen de tegenstanders op hun terrein met het Woord Gods te bestrijden en — zo nodig — God meer gehoorzaam te zijn dan de mensen. Mogelijk brengt dit lijden met zich mee. Dat is echter het ergste niet.

Immers van de Knecht des Heeren staat geschreven, dat de Heere Hem elke morgen het oor wekte, opdat Hij horen zou. Maar dat bracht Hem geen eer, maar veel lijden. Onmiddellijk daarop laat hij volgen: Ik ben niet wederspanning geweest, Ik wijk niet achterwaarts. Ik geef Mijn rug degenen, die Mij slaan en Mijn wangen degenen, die Mij het haar uitplukken: Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel. Want de Heere HEERE helpt Mij; daarom word Ik niet te schande; daarom heb Ik Mijn aangezicht gesteld als een keisteen, want Ik weet, dat Ik niet beschaamd zal worden.

Dat wil zeggen, dat de Christus, die hier sprekende wordt ingevoerd, getrouw is geweest in het horen, in het gehoorzamen, in het niet achterwaarts kijken (niet de moeilijkheden en de strijd uit de weg lopen, op welke wijze dan ook), maar dat Hij is blijven staan, waar Hij stond, zelfs wanneer het Hem kostte slaag, smaad en speeksel. Dat is in de geheel enige zin van het woord het borgtochtelijke werk van de Heere Jezus, Dat is het machtige verzoenende werk van de Zaligmaker.

Dat is enig, algenoegzaam en afdoende voor allen, die zich als weglopers hebben leren kennen en die nu door de Heilige Geest op de weg van Christus worden gesteld. Maar op deze weg liggen voetstappen. Voetstappen, die gedrukt worden, een weg waarop weerklinkt: Volg Mij!

Hebben wij deze roep van de Knecht des Heeren gehoord? Hebben wij Zijn stem gehoord? Zijn wij overmeesterd door Zijn leer, die de Zijne niet is, maar van Hem, die de Vader gezonden had? Gewis, dan weten wij van de grote en alles overwinnende kracht van de Waarheid en van de majesteit van het Woord Gods, dat alle sterkten neerwerpt en overwint, zelfs wanneer de vergaderingen der Kerk hoe langer hoe meer zouden verbasteren en — wat God verhoede — in hun tegendeel zouden veranderen. Wanneer wij de roepstem hebben gehoord, dan geen uitwijkpogingen, noch naar de ene zijde, noch naar de andere, maar staan! Voorlopig moeten wij ons — bij alle kerkelijk verdriet — geen martelaarshoed opzetten. Noch veel minder naar het martelaarschap solliciteren. Voorlopig mogen wij — de tijd is alleen bij God bekend — worstelend en ploeterend studeren, stof inademend en bloed zwetend, om ons te bezinnen op het getuigenis van het Woord Gods. Want het is waar, wat Calvijn tenslotte uitroept: Dit stel ik uitdrukkelijk, dat de Waarheid in de Kerk niet ondergaat, ook al wordt zij door een concilie onderdrukt, maar dat ze wonderlijk door de Heere bewaard wordt, om wederom te juister tijd het hoofd op te steken en te overwinnen. Deze hartsterking hebben wij in deze dagen wel nodig. Moedeloosheid en verslagenheid wijzen ons de weg niet, hoe begrijpelijk deze ook zijn. Maar een onverwoestbaar vertrouwen op de macht van het Woord Gods in de gemeenschap met de Christus zal ons niet doen versagen in de strijd ook van vandaag. Daarbij zijn jullie nodig, jongens en meisjes in jullie verenigingsarbeid. Niemand behoeft de gehele wereld of de gehele Kerk te dragen. Er is er maar Eén geweest, die dat aankon. Wij hebben met grote liefde en met grote aandacht en bewogenheid het getuigenis van Mozes en de profeten, van Christus en de apostelen te bestuderen, biddende te verwerken; mee te leven in de strijd en de worsteling, die met nieuwe kracht zich weer gaat ontladen; op te dragen, hen die vooraan in deze strijd staan, opdat alles van henzelf verbrand worde en zij gelouterd door verlies en nederlaag toch mogen weten, dat zij voor een gewonnen strijd strijden en dat krachtens Gods verkiezende genade de ware Kerk nooit geheel tenonder gaat; dat zij blijft tot aan de komst van de Heere Jezus Christus op de wolken des hemels.

Zonder strijd geen overwinning! Te schande worden wij alleen, wanneer wij ons uit de vastheid van het Woord Gods laten dringen. Te schande worden wij niet, wanneer wij door Gods alvermogende genade aan de lijdende en verheerlijkte Christus verbonden worden. Waarom niet? Omdat wij zo sterk en zo krachtig zijn? Integendeel. Onze schuld is juist daarom zo groot, omdat het Woord Gods zo weinig een levende en bewegende en getuigende kracht is. Met onze kracht is het niets gedaan. Dan zijn wij ras verloren, Maar waarom dan niet beschaamd? Hoor wat de Knecht des Heeren zegt: Want de Heere HEERE helpt Mij; daarom word ik niet te schande. Ons staat een sterke Held terzij, die God ons heeft verkeren. Daarom zegt Hij, die de hoogste liefde is: daarom heb Ik mijn aangezicht gesteld als een keisteen; want Ik weet dat Ik niet beschaamd zal worden. Ziedaar de opdracht: ons wenend voor God verootmoedigen over onze persoonlijke en kerkelijke zonden, horend naar de stem Gods in zijn Woord door het getuigenis van de Heilige Geest in onze zielen, niet achterwaarts wijkend, maar staan door zijn genade. Al zouden velen gaan glijden. Staan: dat is niet gaan, maar blijven, waar God ons het teken en zegel van het genadeverbond gaf en het leven des geloofs schonk of nog schenken moge, worstelen met het Woord der waarheid, ook al zou dit lijden met zich meebrengen in de onverwoestbare zekerheid dat de Heere HEERE ons helpt. Want God is de God van Zijn Woord!